

הרב קוק על ההיתר:

על עצם ההיתר אין לדעתי לפקפק כלל

<p>ואין זה מונע ופוסד אותנו מלבקש כל העצות אשר יזמין ה' לנו, שיוכלו אחינו בני ישראל היושבים בארץ הקודש לקיים את המצווה כהלכתה בלי שום הפקעה חרישת היתר. וכל חלק קטן שבקטנים מארץ הקודש שבדי ישראל שתקיים בו מצוות שבעית מדינה, או צריכים לשמח עליו כמצא שלל רב</p> <p style="text-align: right; font-size: small;">הגה"מ ש"ס</p>	<p>לקיים כל מה שאפשר ולהישמר בכל אופן ממה שהוא ביכחוד איסור דאורייתא</p> <p style="text-align: right; font-size: small;">הגה"מ ש"ס</p>	<p>וכפני שכל דבר ההיתר הוא כאמת רק מפני הדחק העצום ובחזרת ודורות שעה, על כן הנהגנו שלא לנסוע נטיעות הדעות כלל, מפני שכל מנמתנו היא להגן על הישוב שכבר נשתבלל, שלא יודרס...</p>
--	--	--

קניית פירוש ודקוה בסיסה
76
(ג) הרב יוסף צבי ריבין

מה חושב הרב קוק על היתר המכירה?

ודין הערמה

משנה שם (ד, ד):

מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים לעבדו ולשפחתו העברים הילך מעות אלו ופדה לך מעשר שני זה אבל לא יאמר כן לבנו ולבתו הקטנים ולעבדו ולשפחתו הכנענים מפני שידן כידו.

משנה, מעשר שני, ד', ג:

הפודה מעשר שני שלו מוסף עליו חמישית בין שהוא שלו ובין שנתן לו בסתנה.

דברים יד, כד:

(כג) ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירושך ויצהרך ויבולת בקרך וצאנך למען תלמד לראה את ה' אלהיך כל הימים.

(כד) וכי יבנה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם כי יבנה ה' אלהיך.

ירושלמי (מעשר שני פ"ד ה"ג):

רבי אבון אמר איתפלגון רבי לעזר ורבי יוסי בר הנינה חד אמר למה מעריסין עליו מפני שכתוב בו ברכת ודנינה אמר למה פודין אותו בשטר הזול מפני שכתוב בו ברכת.

שרת חתם סופר (ה"א א"ח סימן ט"ב):

ובכשנה דכסי מע"ש [פ"ד מ"ד] כיצד מערמים על מע"ש ראמר
כידושלמי משום ברכה, משמע דחולת זה היה ראוי לאסור להערים
ולהפקיע חומש, י"ל לא שהיה ראוי לאסור דהוי ל"י למיחני
המערים במע"ש ואומר לבנו וכו' דיע כן וכך ולא שיאמר כיצד
מערמים כאילו תקנתא דרבנן הוא להערים, ומסיק משום ברכה,
פי גבי לא תוכל שאנו כתיב נדרים י"ד - כ"ה כי יברכך ה'
אלהך והבי"ב מפני שהיו צריכים להוסיף חומש נגזע מלפוחתם
והעלו הפיחוח והפסידו הברכה, ע"כ המציאו ח"ל ערמה של החור
לפרוח בלי חומש ולהעלות המעות.

משנה בתמורה (כד):

כיצד מערימין על הבכור: מבכרת שהיתה
מעוברת, אומר מה שבמעיה של זו אם זכר -
עולה, ילדה זכר - יקרב עולה. ואם נקבה
זבחי שלמים; ילדה נקבה - תקרב שלמים.
אם זכר עולה ואם נקבה זבחי שלמים, ילדה
זכר ונקבה - הזכר יקרב עולה, והנקבה
תקרב שלמים...

שו"ע (יר"ד, ש"כ ו)

בזמן הזה, מצוה לשתף עם העובד כוכבים
קודם שיצא לאויר העולם, כדי לפטור
מהבכורה, אף על פי שמפקיע קדושתו, הכי
עדיף טפי כדי שלא יבא לידי מכשול ליהנות
ממנו בגיזה ובעבודה.

הערמה בתרומות ומעשרות

ברכות לא.

דאמר רב הושעיא: מערים
אדם על תבואתו ומכניסה
במוץ שלה, כדי שתהא בהמתו
אוכלת ופטורה מן המעשר.

ברכות לה.

ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבי
יהודה ברבי אלעאי: בא וראה שלא כדורות
הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים היו
מכניסין פירותיהן דרך סרקסמן - כדי לחייבן
במעשר, דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך
נגות דרך הצרות דרך קפיפות - כדי לפטרן מן
המעשר.

כל איש טבין, יידע ויבין על פי רושמי כל התקופה הזאת
בארץ, כי בלעדי מציאותו של הרב קוק בארץ בעת הזאת, היה
יכול הלילה היישוב להתמוטט מפני קיצוניותם של הדור החדש
והישן גם יחד, באין שום אמצעות ביניהם ובאין השפעה חשובה
ונעלה מאת איש נדיבות גם עליהם וגם על החיים בכללם. כל
זה פעל ועשה הרב קוק בשעה שבצא הרבה רוגז-רוח גם משני
הצדדים האלה, ולפעמים גם פגיעה בכבודו הנעלה.

רבי יצחק ב"ר רסון ז"ל, ה"א א"ח סימן ט"ב